

Konjunkturbildet

Januar 2001

1. Hovedtrekk

Moderat vekst i fastlandsøkonomien
i 4. kvartal

Men aktiviteten er fortsatt høy
innenfor mange sektorer

Oljeprisen falt i desember

Lavere renter internasjonalt

Ny informasjon tyder på en relativt moderat vekst i **fastlandsøkonomien** i 4. kvartal i fjor, etter nedgang i 3. kvartal. Husholdningenes etterspørsel ser ut til å bidra negativt også i 4. kvartal, til tross for en viss oppgang i detaljomsetningen i november og i førstegangsregistreringen av biler i desember. Samtidig falt industriproduksjonen i november, etter en moderat økning de fire foregående månedene. Også importen av tradisjonelle varer ser ut til å ha falt fra 3. til 4. kvartal, noe som støtter opp under bildet av dempet vekst i fastlandsøkonomien.

Til tross for en noe mer avdempet vekst, er aktiviteten fortsatt høy innenfor mange sektorer. Samtidig kan utviklingen i detaljomsetningen og i bilkjøpene indikere at nedgangen i husholdningenes varekonsum er i ferd med å stoppe opp. I tillegg økte igangsettingen av både boliger og driftsbygg i oktober, og samlet igangsatt areal har dermed tatt seg klart opp de siste månedene. Det ligger nå an til at oljeinvesteringene i år kan bli høyere enn tidligere lagt til grunn, noe som også vil gi økte vekstimpulser til fastlandsøkonomien. Arbeidsmarkedet er fortsatt stramt, med sesongjustert uendret arbeidsledighet fra november til desember. Beholdningen av ledige stillinger ligger fortsatt på et høyt nivå.

Prisveksten avtok noe mot slutten av fjoråret. I desember var tolv månedersveksten i konsumprisene 3,0 pst., en nedgang fra 3,2 pst. i november. Fra 1999 til 2000 økte konsumprisene i gjennomsnitt med 3,1 pst. Dette er den høyeste prisveksten siden 1991. Mye av veksten skyldtes sterk prisoppgang i prisene på bensin og andre petroleumsprodukter.

Fra et nivå på over 300 kr. per fat i slutten av november har **oljeprisen** falt til under 200 kr. per fat i slutten av desember. Den kraftige nedgangen må ses i sammenheng med økte lagre av råolje, samt at det ble oppnådd enighet mellom FN og Irak om olje-for-mat avtalen. Signaler om at OPEC vil vedta produksjonskutt på sitt neste møte 17. januar, har ført til en viss oppgang i oljeprisen den siste uken.

I **valutamarkedet** har euroen styrket seg med i underkant av 8 pst. mot amerikanske dollar siden forrige konjunkturbilde, til 0,94. Kronekursen har svekket seg mot euro i samme periode, og noteres nå til 8,2. Mot dollar har kronen styrket seg med vel 5 pst. Industriens effektive kronekurs har i samme periode styrket seg noe, men er fortsatt vel 1,5 pst. svakere enn for ett år siden.

Norske tremåneders renter er om lag uendret siden midten av desember, og noteres nå til 7,4 pst. Rentene steg noe etter framleggelsen av Norges Banks inflasjonsrapport. Også forventningene til den videre renteutviklingen trakk noe opp etter offentliggjøringen av inflasjonsrapporten, men har senere falt noe tilbake, og er nå lavere enn i midten av desember.

Den amerikanske sentralbanken satte 3. januar ned nøkkelrenten med 0,5 prosentpoeng, til 6 pst., på bakgrunn av flere svakhetstegn i amerikansk økonomi. I **eurområdet** har de korte rentene falt med i underkant av 0,2 prosentpoeng siden forrige konjunkturbilde, og er nå 4,8 pst. Den europeiske sentralbanken (ESB) lot som ventet styringsrenten være uendret på rentemøtet 4. desember, men markedet priser nå inn 0,5 prosentpoeng lavere styringsrente det nærmeste året.

Redaksjonen for denne utgaven av konjunkturbildet ble avsluttet den 10. januar 2001.

e-post til redaksjonen:
konjunkturbildet@finans.dep.no

Tabell 1 Nøkkeltall for norsk økonomi. Prosentvis volumendring fra året før (om ikke annet er angitt). Anslag

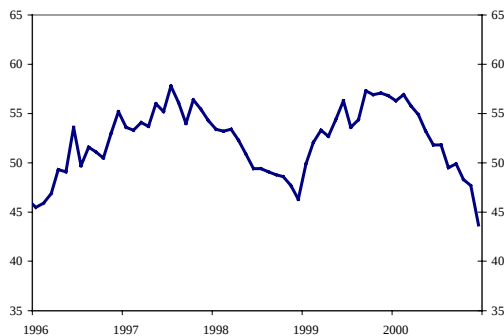
	Finansdep. 2000	Finansdep. 2001	Norges Bank 2001	SSB 2001	OECD 2001
Privat konsum	2,9	2,4	1½	1,7	2,0
Offentlig konsum	2,8	2,4	3	2,4	2,4
Bruttoinvesteringer i fast kapital, Fastlands-Norge	3,0	-0,1	-1¼	0,4	..
Oljeinvesteringer	-22,6	-15,9	-4	-8,7	..
Fastlands-Norges etterspørsel	2,5	1,1	1½	1,6	..
Eksport	6,8	6,0	4¼	4,9	4,8
- Herav: Råolje og naturgass	12,8	6,9	6	4,6	..
Tradisjonelle varer	6,0	4,7	3¼	3,3	..
Import	1,6	2,6	2	3,0	2,5
- Herav: Tradisjonelle varer	3,0	3,2	2½	3,7	..
Bruttonasjonalprodukt	3,4	2,6	2	1,6	2,4
- Herav: Fastlands-Norge	2,2	1,8	1¼	1,0	1,8
Konsumprisindeksen	3,0	2¾	3	2,5	2,8 ¹⁾
Årslønn	4¼	4	4¼	4,1	..
Sysselsatte personer	0,8	0,6	¾	0,4	..
AKU-ledighet, pst. av arbeidsstyrken	3,3	3,3	3¼	3,5	3,3
Driftsbalanse, mrd. kroner	204,5	159,9	225	188,9	..

1) Deflator for privat konsum.

Kilder: Norges Bank (Inflasjonsrapport 4/2000), OECD (Economic Outlook 68, desember 2000), Statistisk sentralbyrå (ØA 9/00) og Finansdepartementet (Nasjonalbudsjettet 2001).

2. Internasjonal økonomi

Figur 1 Aktivitet i amerikansk industri, NAPM indeksen.
Sesongjusterte tall

Kilde: National Association of Purchasing Managers.

Ny statistikk fra **USA** bekrefter at den økonomiske veksten har avtatt markert. BNP-veksten i 3. kvartal er nedjustert fra opprinnelige 2,7 pst. til 2,2 pst. (årlig rate). NAPM-indeksen (National Association of Purchasing Managers) for aktiviteten i den amerikanske industrien falt i desember til det laveste nivået siden 1991 da USA sist hadde fall i BNP. Fallet var langt større enn ventet. Samtidig er den innenlandske ordreinngangen svekket, og lagrene bygges raskt opp. I husholdningssektoren viser flere forventningsindikatorer klare tegn til økt pessimisme. Dette forklares blant annet ved lavere aksjekurser og svekket kjøpekraft på grunn av høye energipriser. På bakgrunn av utsiktene til svakere vekst, satte den amerikanske sentralbanken ned nøkkelrenten med 0,5 pst. den 3. januar, jf. omtale i kapittel 3.

Til tross for lavere økonomisk vekst, var arbeidsledigheten uendret på 4,0 pst. i desember. Ledigheten har variert mellom 3,9 og 4,1 pst. siden oktober 1999. Det var imidlertid et fall i antall utførte timeverk på 0,2 pst. i desember, og antall nye ledige har økt kraftig de siste månedene. Også sysselsettingsveksten i forrige kvartal var klart lavere enn gjennomsnittet for de siste årene. Samtidig var det en økning i gjennomsnittlig timelønn på 4,2 pst. på årsbasis.

Utsiktene for **japansk økonomi** har forverret seg siden forrige konjunkturbilde. Utviklingen i det private konsumet er fortsatt meget svak og tok seg heller ikke vesentlig opp i julehandelen. Tall for detaljhandelen i november viste at salget falt for 44. måned på rad. Den sesongjusterte arbeidsledigheten i november var 4,8 pst., en svak økning fra oktober. Konsumprisene fortsetter også å falle, og fra oktober til november falt prisene med 0,2 pst. Foreløpige tall fra det japanske statistikkbyrået viser at konsumprisene i Tokyo-området falt med 1,0 pst. på årsbasis i desember. Dette er det største årlige prisfallet på over 30 år. Den japanske sentralbanksjefen har nå varslet at framtidig pengepolitikk vil være innrettet mot å unngå en deflasjonsspiral. Denne vurderingen står i klar kontrast til kommentarene fra sentralbanken da signalrenten ble satt opp sensommeren 2000.

I **eurområdet** er det stadig flere tegn som underbygger bildet av en konjunkturavmatning. Veksten synes imidlertid fortsatt å være relativt solid, selv om veksttakten er klart lavere enn i første halvår 2000. Blant annet viste EU-kommisjonens forventningsindikatorer for husholdningene i desember oppgang i 13 av 15 medlemsland, etter negativ utvikling i de foregående månedene. Indeksen over aktiviteten i industrien, PMI (purchasing managers index), falt derimot noe i desember, men tyder fortsatt på en viss produksjonsøkning framover. Arbeidsledigheten holdt seg stabil på 8,8 pst. fra oktober til november. Etter en nedgang i tolv månedersveksten til 2,7 pst. i oktober, økte prisstigningen til 2,9 pst. i november. Prisveksten varierte imidlertid betydelig mellom de enkelte landene, med høyest prisvekst i Irland

(6,0 pst.), Luxembourg (4,5 pst.) og Spania (4,1 pst.), og lavest i Frankrike (2,2 pst.), Østerrike (2,3 pst.) og Tyskland (2,6 pst.).

Den økonomiske veksten både i **Storbritannia** og i **Sverige** ser ut til å fortsette, selv om det også her er tegn til en viss avdemping. I Storbritannia fortsatte veksten i industrien inn i 4. kvartal, men veksttakten har avtatt. Det sterke pundet og lavere etterspørsel i kontinental-Europa og USA bidrar til avdempet vekst. I Sverige har bl.a. indikatorer for husholdningenes og bedriftenes tillit falt noe. Arbeidsledigheten falt derimot ytterligere i november, til 3,9 pst. av arbeidsstyrken. Tolv månedersveksten i konsumprisene økte fra 1,4 pst. i oktober til 1,7 pst. i november, dels pga. økte energipriser. Dette er den høyeste prisstigningen i Sverige på tre år.

Tabell 2 Internasjonale hovedtall. Prosentvis endring fra året før (om ikke annet er angitt)

	Bruttonasjonalprodukt					Konsumpriser					Arbeidsledighet (nivå) ¹⁾				
	1999	2000	2001			1999	2000	2001			1999	2000	2001		
		OECD ³⁾	FIN ²⁾	OECD ³⁾	Consen ⁴⁾		OECD ³⁾	FIN ²⁾	OECD ³⁾⁵⁾	Consen ⁴⁾		OECD ²⁾	FIN ²⁾	OECD ³⁾	Consen ⁴⁾
USA	4,2	5,2	3,0	3,5	3,0	2,2	2,5	2,6	2,1	2,7	4,2	4,0	4,2	4,2	4,3
Japan	0,3	1,9	1,5	2,3	2,0	-0,3	-0,5	0,0	0,0	-0,3	4,7	4,7	4,8	4,6	4,6
Storbritannia	2,1	3,0	2,7	2,6	2,7	2,3	1,4	2,4	2,4	2,3	5,9	5,5	5,8	5,4	3,6 ⁶⁾
Frankrike	2,9	3,3	3,0	2,9	3,1	0,5	1,5	1,3	2,1	1,4	11,1	9,7	8,8	8,8	8,8
Tyskland	1,5	3,0	2,9	2,7	2,8	0,6	1,5	1,5	1,6	1,8	9,0	7,7	7,7	6,9	8,9
Sverige	3,8	4,0	3,2	3,2	3,5	0,4	1,0	1,9	1,8	1,8	5,6	4,7	4,0	4,1	-
Norges handelspartnere	2,8	3,7	3,1	3,2	3,1	1,2	1,9	2,0	2,2	2,1	6,9	6,2	5,9	5,7	-
Euroområdet ⁷⁾	2,0	3,4	3,2	3,0	3,0	1,1	2,2	1,7	2,3	2,1	10,1	9,1	8,5	8,3	-

1) I prosent av arbeidsstyrken. 2) Anslag i Nasjonalbudsjettet 2001. 3) Economic Outlook 68. 4) Consensus Economics, desember 2000. 5) Anslag på deflatoren for privat konsum. 6) Definisjonen på arbeidsledigheten avviker. 7) Inkluderer Hellas fra 01.01.2001

Kilde: Finansdepartementet, OECD og Consensus Economics.

3. Finansmarkedene

I **USA** satte sentralbanken ned nøkkelrenten (federal funds rate) med 0,5 prosentpoeng til 6 pst. onsdag 3. januar. Rentenedsettelsen ble gjort på bakgrunn av flere svakhetstegn fra amerikansk økonomi. I pressemeldingen ble det blant annet pekt på svakere produksjon og omsetning, svekket optimisme hos husholdningene og stramhet i deler av finansmarkedet. Etter sentralbankens vurdering er risikoen fremdeles størst for videre svekkelse av økonomien, og dermed åpnes det for ytterligere rentenedsettelser framover. Det var ventet at rentene skulle settes ned, men rentenedsettelsen overrasket likevel markedet da den skjedde utenom de ordinære rentemøtene. Tremåneders pengemarkedsrente i USA har falt kraftig (0,9 prosentpoeng) siden forrige konjunkturbilde, og er nå nede i underkant av 5,7 pst. Det er forventninger i markedet om at styringsrenten settes ned på neste rentemøte 31. januar, og ytterligere nedgang er ventet utover året. Renten på tiårs statsobligasjoner er nå rundt 5 pst., som er 0,3 prosentpoeng lavere enn ved forrige konjunkturbilde (13. desember).

I **euroområdet** har rentene falt med i underkant av 0,2 prosentpoeng siden forrige konjunkturbilde, og er nå 4,8 pst. Flere tegn på at vekststoppen er passert og svakhetstegn i USA, har styrket forventningene om rentereduksjon utover i 2001. Markedet priser inn 0,5 prosentpoeng lavere styringsrente det nærmeste året. ESB lot som ventet renten være uendret på 4,75 pst. på rentemøtet 4. desember. Også de lange rentene i Europa har falt siden forrige konjunkturbilde. Renten på tyske tiårs statsobligasjoner er nå 4,8 pst. Differansen opp til tilsvarende norske papirer har ligget stabilt på vel 1,1 prosentpoeng.

Den 21. desember offentliggjorde Norges Bank sin **Inflasjonsrapport 4/00**. Med forutsetninger om rentenedgang i tråd med markedets forventninger, viser sentralbankens framskrivninger at prisveksten ikke kommer ned mot den stigningstakten ESB sikter mot, men blir 2¼ pst. i gjennomsnitt for 2003 og 2004. Etter bankens vurdering vil prisveksten komme under 2 pst. ved utgangen av 2002 dersom renten holdes uendret på dagens nivå.

Renteforventningene trakk noe opp etter offentliggjøringen av inflasjonsrapporten, men har trukket noe ned igjen bl.a. som følge av rentenedsettelsen i USA. Norges Bank offentliggjorde 10. januar at den vil

Tabell 3 Renteanslag for 3-måneders renter. Prosent

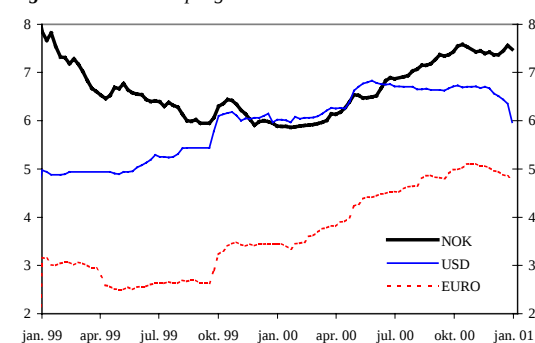
	Mars 2001			Desember 2001		
	Norge	Euro	USA	Norge	Euro	USA
Terminkurve ¹⁾	7,2	4,5	5,3	6,4	4,5	5,1
Consensus ²⁾	7,4	4,9	6,0	7,2	4,9	5,8

1) Implisitte renteforventninger per 10. januar basert på terminkurven for swaprenter i begynnelsen av mars og desember 2001.

2) Consensus-anslaget for mars og desember 2001 er punktanslag ved utgangen av måneden. For USA anslås statssertifikatrenter.

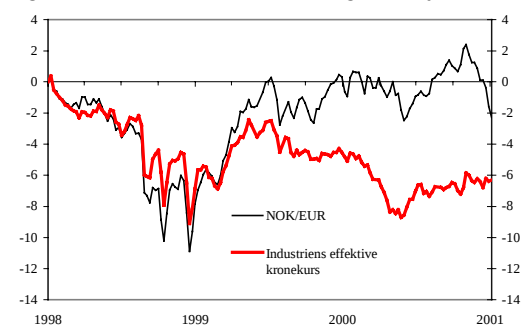
Kilde: Bloomberg og Consensus Economics.

Figur 2 3-måneders pengemarkedsrenter. Ukestall. Prosent

Kilde: Norges Bank.

Figur 3 Valutakurser. Prosentvis endring siden 4. januar 1998

Kilde: Norges Bank.

holde **foliorenten** uendret på 7,0 pst. Banken opprettholdt samtidig grunnholdningen om at tendensen i den økonomiske utviklingen og risikobildet slik banken nå ser det, gjør det like sannsynlig at neste endring i renten vil være en reduksjon som at det blir en økning. Norges Banks beslutning om å holde rentene uendret var i tråd med markedets forventninger.

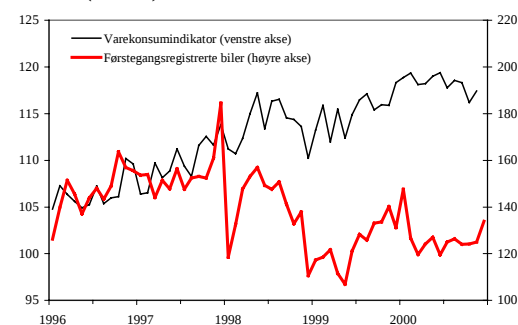
Norske tremåneders pengemarkedsrenter noteres nå til 7,4 pst., som er uendret fra forrige konjunkturbilde. Tremåneders FRA-renter har falt i samme periode, og er i september og desember 2001 henholdsvis 6,6 og 6,4 pst. Prisingen tyder på forventninger om 6 pst. foliorente, dvs. ett prosentpoeng lavere enn i dag, mot slutten av året.

I **valutamarkedet** har euroen styrket seg med i underkant av 8 pst. mot amerikanske dollar siden forrige konjunkturbilde, til 0,94. Denne utviklingen må ses i sammenheng med at vekstgapet mellom euroområdet og USA nå ser ut til å være lukket. Euroen er fremdeles 20 pst. svakere enn ved introduksjonen i 1999 og 5,5 pst. svakere enn ved inngangen til 2000. Kronekursen har svekket seg med 1,5 pst. mot euro siden forrige konjunkturbilde, og noteres nå til 8,2. Mot dollar har kronen styrket seg med vel 5 pst. Industriens effektive kronekurs har i samme periode styrket seg noe, og er nå 1,5 pst. svakere enn for ett år siden.

Totalindeksen på Oslo Børs falt vel 1,5 pst. gjennom fjoråret, etter kraftig fall gjennom fjerde kvartal. Det gikk verst utover teknologi og IT aksjene. IT-indeksen falt med vel 30 pst. gjennom fjoråret. I New York falt Nasdaq-indeksen med nesten 40 pst. i samme periode. Fallet i akjekursene må ses i sammenheng med den sterke oppgangen fra fjerde kvartal 1999 til mars 2000. Etter rentenedsettelsen i USA har det vært store svingninger i aksjemarkedet. Totalindeksen på Oslo Børs er nå i underkant av 2 pst. lavere enn ved forrige konjunkturbilde.

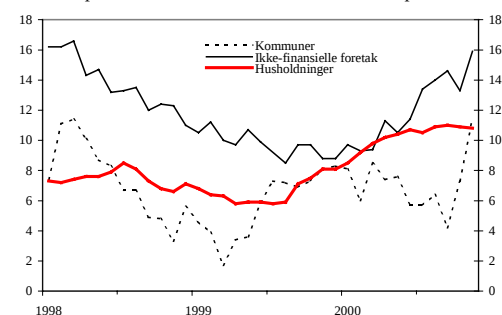
4. Norsk økonomi

Figur 4 Varekonsum og førstegangsregistrering av biler. Sesongjusterte tall. Indeks 1995=100 og 1000 biler (årsnivå)

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Figur 5 Vekst i kreditt fra innenlandske kilder (K2) fordelt på låntakersektor. Tolv månedersvekst i prosent

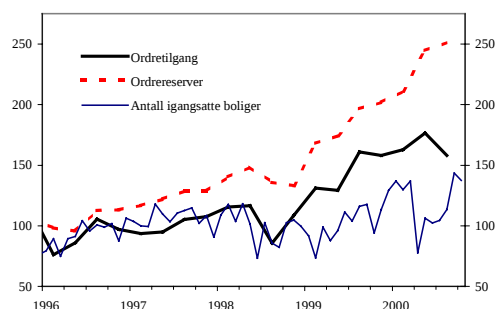
Kilde: Norges Bank.

Husholdningene

Avdempingen i husholdningenes etterspørsel ser ut til å ha fortsatt inn i 4. kvartal. Etter en kraftig nedgang i oktober, tok imidlertid detaljomsetningen utenom motorkjøretøyer og bensin seg sesongjustert noe opp i november. Selv med ytterligere oppgang i detaljomsetningsindeksen i desember, ligger det likevel an til en viss sesongjustert nedgang fra 3. til 4. kvartal. Den sesongjusterte **førstegangsregistreringen av personbiler** økte kraftig i desember, slik at førstegangsregistreringen også økte fra 3. til 4. kvartal. I 2000 ble det alt i alt førstegangsregistrert 126 500 personbiler, en økning på 2 pst. fra 1999. Økningen i detaljomsetningen i november og førstegangsregistreringen i desember kan være tegn på at varekonsumet er i ferd med å ta seg opp igjen. Husholdningenes optimisme, den lave arbeidsledigheten og fortsatt inntektsvekst tilsier at nedgangen de siste månedene ikke skal fortsette.

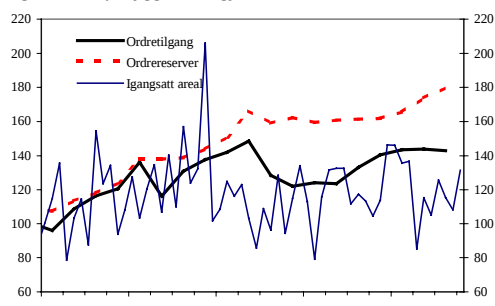
For andre måned på rad var det en svak nedgang i tolv månedersveksten i husholdningenes kreditt fra innenlandske kilder i november. Til tross for avdempingen er kredittveksten fortsatt langt høyere enn husholdningenes nominelle inntektsvekst. På grunn av renteøkningene og lavere prisvekst i boligmarkedet forventes det at husholdningenes kredittvekst skal avta videre framover. Samlet tok imidlertid **Kredittindikatoren (K2)** seg sesongjustert kraftig opp i november, etter nedgangen i oktober. Oppgangen skyldtes sterk vekst i bruttoghjelden til kommuner og ikke-finansielle foretak.

Figur 6 Boligbygg. Sesongjusterte indekser 1995=100

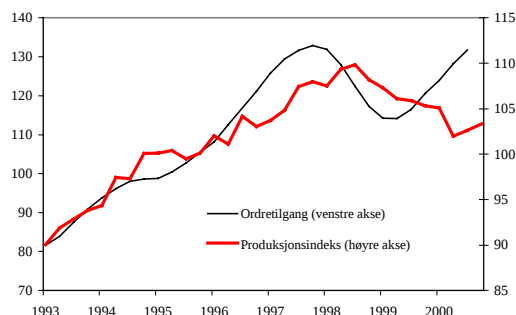
Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Figur 7 Driftsbygg. Sesongjusterte indekser 1995=100

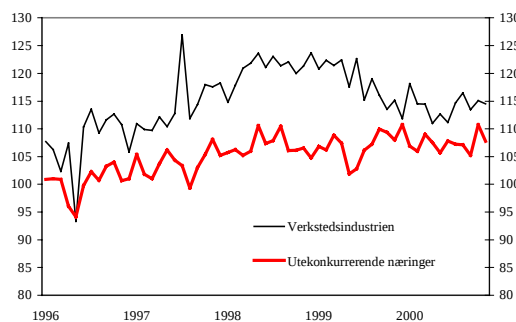
Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Figur 8 Industriproduksjon. Produksjonsindeks og ordretilgang. Sesongjusterte volumserier. 1995=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 9 Industriproduksjon. Sesongjusterte indekser. 1995=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Bygge- og anleggsnæringen

Aktiviteten innenfor **byggenæringen** ser fortsatt ut til å være høy. Igangsatt areal av **boliger** økte sesongjustert fra september til oktober, mens antallet sank noe. Fra januar til oktober i fjor ble det igangsatt 19 400 boliger, en økning på over 20 pst. i forhold til samme periode i 1999. Igangsettingen har økt mest på Østlandet, med en økning på over 50 pst. både i Vestfold og i Akershus, mens det har vært en nedgang på 12 pst. i Nord-Norge. Dersom igangsettingen i årets to siste måneder blir på linje med det sesongjusterte nivået ellers i året, blir det igangsatt om lag 23 500 boliger i 2000. Nivået på igangsettingen er forventet å holde seg på et relativt høyt nivå framover, blant annet som følge av fortsatt høy etterspørsel etter boliger og fortsatt god lønnsomhet i boligbygging.

Etter noen svake måneder økte igangsettingen av **driftsbygg** sesongjustert med nesten 22 pst. fra september til oktober i fjor. Etter de ti første månedene i fjor lå dermed igangsettingen vel 5 pst. høyere enn for samme periode i 1999. I perioden fra januar til oktober var den samlede igangsettingen av boliger og driftsbygg 11 pst. høyere enn i samme periode i 1999, noe som i hovedsak skyldes økt boligbygging.

Etter en kraftig oppgang i **boligprisene i annenhåndsmarkedet** gjennom første halvår i fjor, tyder tilgjengelig statistikk på en viss prisnedgang i 3. kvartal. Også i 4. kvartal ser utviklingen ut til å ha vært relativt svak. Blant annet viser prisindeksen fra OBOS en prisnedgang på 2,5 pst. fra 3. til 4. kvartal, mens prisindeksen fra Exact viser en oppgang på 0,8 pst. i samme periode. Ifølge SSB avtok også prisene på nye eneboliger svakt i 3. kvartal, men de lå likevel 8,4 pst. høyere enn i 3. kvartal 1999. I samme periode økte byggekostnadsindeksen med 4,3 pst. og bruktboligprisene med 11 pst., noe som tilsier høy aktivitet innenfor boligbygging også framover.

Byggekostnadsindeksen for boliger økte med 0,1 pst. fra oktober til november. Sammenliknet med samme måned året før, har de samlede byggekostnadene økt med 4,7 pst.

Industrien

Ifølge produksjonsindeksen for industrien falt **industriproduksjonen** med 0,5 pst. fra oktober til november i fjor. Nedgangen skyldtes først og fremst en svak utvikling innen eksporttett virksomhet, og spesielt produksjon av kjemiske råvarer.

Industriproduksjonen tok seg noe opp fra juni til oktober i år, etter en svak utvikling gjennom første halvår, jf. figur. Til tross for nedgangen i november, var industriproduksjonen 2,6 pst. høyere enn bunnen i juni 2000. Den positive utviklingen i 2. halvår i fjor ble hovedsakelig drevet av økt produksjon innen verkstedsnæringene, mens enkelte av de tradisjonelt utekonkurrerende næringene utviklet seg svakt i samme periode. På bakgrunn av økt ordretilgang ventes det en viss oppgang i industriproduksjonen framover.

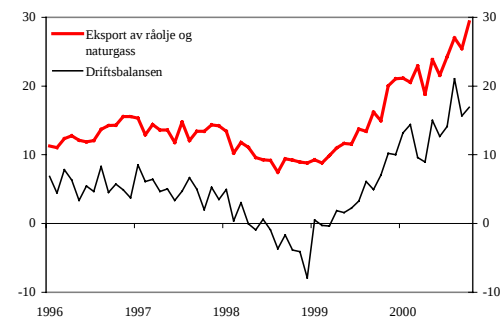
Utenriksøkonomien

Eksportverdien av tradisjonelle varer tok seg sesongjustert opp med 4,8 pst. fra oktober til november. Maskiner og transportmidler (utenom skip) bidro mest til eksportøkningen i november. Etter sterk oppgang i eksportprisene i 3. kvartal, er utviklingen så langt i 4. kvartal mer blandet.

Eksportverdien av aluminium falt sesongjustert med 5,6 pst. fra oktober til november. I tremånedersperioden fra september til oktober var eksportverdien 5,5 pst. lavere enn i den forrige tremånedersperioden. Spotprisen på aluminium har steget med 5,1 pst. de siste tre månedene, noe som kan indikere en svak utvikling i volumet. I de første 11 månedene i fjor var spotprisen på aluminium 29,5 pst. høyere enn i samme periode året før, mens eksportverdien av aluminiumsprodukter steg med 31,8 pst.

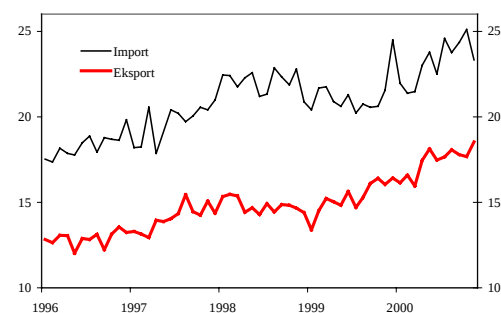
Eksportutviklingen for jern og stål var relativt stabil gjennom fjoråret. For andre metaller var det derimot en kraftig oppgang fra oktober til november,

Figur 10 Driftsbalansen og eksport av olje og naturgass. Månedstill. Mrd. kroner

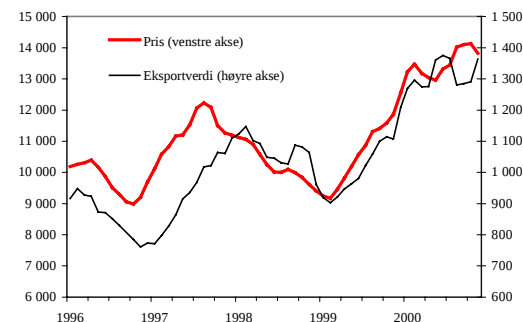
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 11 Import og eksport av tradisjonelle varer. Sesongjusterte månedstill. Mrd. kroner

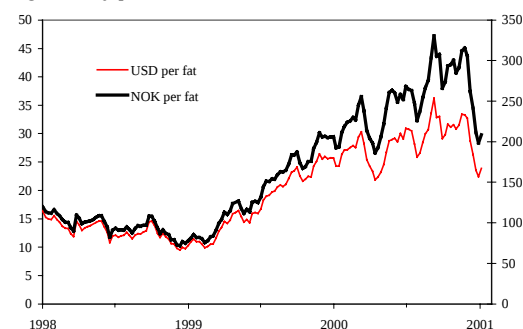
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 12 Spotpris og eksportverdi av aluminium. Månedstill. Kroner per tonn og millioner kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank.

Figur 13 Oljepriser

Kilde: Norges Bank.

sesongjustert med 14,8 pst. Samlet steg eksporten av metaller med 19,7 pst. fra januar til november i fjor, sammenliknet med 1999.

Eksportverdien av fisk og fiskeprodukter sank med 4,7 pst. fra oktober til november, mens prisen på fersk oppdrettslaks sank med 2,5 pst. I løpet av de første 11 månedene var verdien av fiskeeksporten 8,2 pst. høyere enn samme periode i 1999, mens spotprisen på fersk oppdrettslaks steg med 17,3 pst. i samme periode. Dette tyder på at eksportvolumet av fisk har utviklet seg svakt. De siste månedene har imidlertid eksportverdien vist en bedre utvikling enn prisene, men eksporten av fiskeprodukter er tradisjonelt svært høy i høstmånedene.

Eksportverdien av raffinerte oljeprodukter steg også kraftig fra oktober til november, mens eksporten av elektrisitet sank.

De siste månedene har eksporten til Øst-Europa vært spesielt sterk. Sammenliknet med november 1999 har eksportverdien til land i tidligere Comecon steget med over 60 pst. Polen, Russland, Kroatia og Romania står for brotparten av denne veksten. Eksporten til tidligere Comecon-land utgjør likevel under 2 pst. av total norsk eksport, og importen herfra er omkring dobbelt så stor.

Importverdien av tradisjonelle varer falt sesongjustert med 7,1 pst. fra oktober til november 2000. De siste månedene har importverdien ligget stabilt, på et høyt nivå.

Importfallet fra oktober til november skyldes særlig at import av den viktige varegruppen maskiner og transportmidler falt med 18 pst., etter svært høy import i september og oktober. For hele 2000 ligger det imidlertid an til en kraftig økning i importen av denne varegruppen, som utgjør omkring 40 pst. av importen av tradisjonelle varer.

Etter 11 måneder i 2000 var veksten i eksportverdi 14,5 pst. i forhold til samme periode i 1999. Dersom eksporten i desember blir på linje med de siste tre siste månedene, vil eksportverdien av tradisjonelle varer i 2000 bli 14 pst. høyere enn i 1999, rett i overkant av anslaget i Nasjonalbudsjettet. En videreføring av novembervivået innebærer en total import i overkant av 280 mrd. kroner i 2000, som er noe høyere enn anslått i Nasjonalbudsjettet. Importverdien vil i så tilfelle stige med om lag 10 pst. fra 1999 til 2000.

Eksportverdien av tjenester var drøye 20 pst. høyere fra januar til oktober i 2000 enn i samme periode 1999. Høye fraktrater i skipsfarten er hovedårsaken. Overskuddet på tjenestebalansen etter ti måneder var 1,2 mrd. kroner, sammenholdt med et underskudd på 11 mrd. kroner i hele 1999.

Rente- og stønadsbalansen viste et underskudd på 21,6 mrd. kroner for de ti første månedene i fjor. Dette er 1,1 mrd. høyere enn samme periode året før. Netto overføringer fra Norge har økt med 0,6 mrd., mens netto lønn og formuesinntekter er 0,5 mrd. kroner svakere.

For oktober viste **driftsbalansen** et overskudd på 16,9 mrd. kroner. Overskuddet etter ti måneder var 141,4 mrd., og Norges netto fordringer økte med 124,4 mrd. kroner, etter netto omvurderinger på -17,0 mrd. kroner.

Oljemarkedet

Gjennomsnittlig **oljepris** i 2000 var 253 kroner pr. fat. Oljeprisen falt markert på slutten av året, fra et nivå på over 300 kroner pr. fat i slutten av november til under 200 kroner pr. fat i slutten av desember. Fallet i oljeprisen i desember skyldes trolig en viss økning i lagrene av råolje og at det ble oppnådd enighet mellom Irak og FN om olje-for-mat avtalen. OPECs generalsekretær har sagt at det er enighet blant OPEC-landene om å redusere oljeproduksjonen, men det er ikke bestemt hvor mye produksjonen skal reduseres. Fra Saudi-Arabia og Algerie er det blitt antydning et kutt på 1,5 mill. fat pr. dag. Det neste møtet i OPEC finner sted 17. januar. Som følge av forventninger om redusert produksjon i OPEC-landene og rentekutt i USA, har oljeprisen steget noe i begynnelsen av januar.

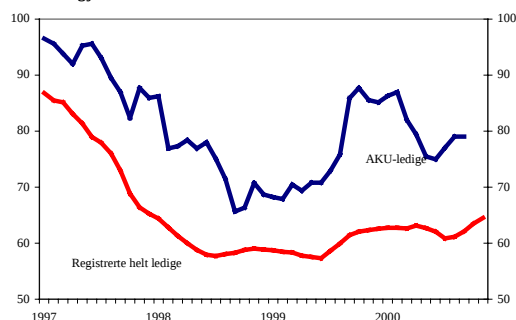
Råoljelagrene i OECD-landene utgjorde i oktober 900 mill. fat. Dette er 8 mill. fat høyere enn i september, men 40 mill. fat lavere enn i oktober 1999. De amerikanske råoljelagrene økte noe fra utgangen av oktober til utgangen av desember, og lå da 2,9 mill. fat høyere enn på samme tid året før.

Produksjonen av petroleum på norsk sokkel tok seg noe opp i løpet av høsten, og var i november på 21,7 mill. standard kubikkmeter oljeekvivalenter (Sm^3 o.e.). Den totale produksjonen de elleve første månedene i fjor var 217,9 mill. Sm^3 o.e., som er 6,8 pst. høyere enn i tilsvarende periode i fjor. Dersom produksjonen av olje og gass i desember blir lik produksjonen i november, vil samlet produksjon i 2000 bli 240 mill. Sm^3 o.e. Dette er noe lavere enn lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet.

Eksportverdien av olje og gass var ifølge Statistisk sentralbyrå 31,4 mrd. kroner i november. Fra januar til november i fjor ble det eksportert olje og gass for 267,1 mrd. kroner. Dette er om lag 94 pst. høyere enn i samme periode i 1999. I forhold til de elleve første månedene i 1999 var eksportverdien av råolje mer enn dobbelt så høy, mens gasseksporten økte med om lag 22 pst. Dersom eksportverdien i desember blir lik eksporten i november, vil eksportverdien i 2000 bli 299 mrd. kroner. Tallene for eksportverdien av gass er basert på anslåtte og ikke faktiske priser. Tallene er derfor foreløpige, og vil kunne bli endret.

Statistisk sentralbyrås investeringstelling for oljeutvinning og rørtransport for 4. kvartal 2000 ga et anslag for **investeringer i oljeutvinning og rørtransport** på 41,4 mrd. kroner i 2001. Når tellingen justeres på grunnlag av tidligere erfaringer, gir tellingen et volumfall i investeringene på vel 19 pst. i 2001. Vedvarende høye oljepriser vil imidlertid kunne bidra til at selskapene vil ønske å øke investeringene i 2001 i forhold til det som er rapportert til Statistisk sentralbyrå i forbindelse med investeringstelingen. Dette bekreftes av nye tall fra Oljedirektoratet, som viser at oljeinvesteringene i år forventes å være om lag uendret fra i fjor.

Figur 14 AKU-ledighet og antall registrerte helt ledige. 1000 personer. Sesongjusterte tall. Tremåneders glidende gjennomsnitt

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Aetat Arbeidsdirektoratet.

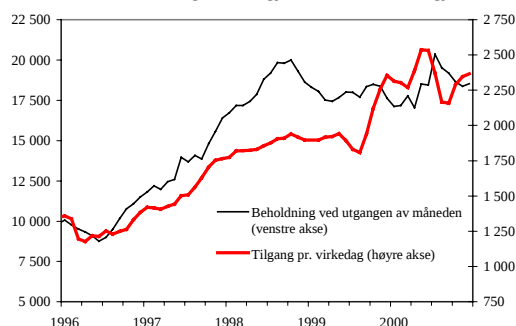
Arbeidsmarkedet

Den sesongjusterte **registrerte ledigheten** holdt seg om lag uendret fra utgangen av november til utgangen av desember. Tilgangen av ledige stillinger avtok noe i desember, både sammenliknet med måneden før og i forhold til samme måned i 1999. Beholdningen av ledige stillinger holdt seg derimot på et høyt nivå. Ledigheten har de siste månedene økt noe sesongjustert, samtidig som beholdningen av ledige stillinger har holdt seg på et høyt nivå. Dette peker i retning av at det fortsatt er et betydelig press i deler av arbeidsmarkedet, mens ledigheten i andre deler, og da særlig innenfor industrien, har økt.

I 2000 var det i gjennomsnitt registrert 62 600 helt ledige, eller om lag 2,7 pst. av arbeidsstyrken. Dette er en økning på 3100 personer fra 1999. Den registrerte ledigheten økte sesongjustert med om lag 4300 personer gjennom andre halvår, etter å ha holdt seg om lag uendret i første halvår. Ledigheten økte i hovedsak i visse områder langs kysten, og da særlig i Rogaland. Utviklingen må ses i sammenheng med lavere aktivitet i oljerelatert virksomhet som følge av nedgangen i oljeinvesteringene.

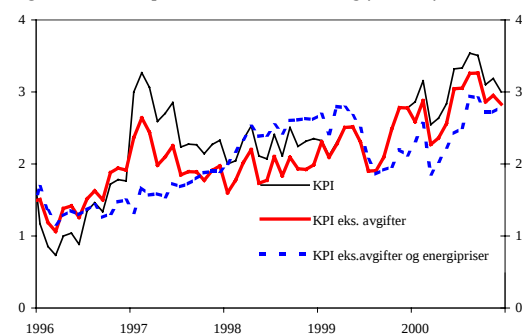
Det er fortsatt et høyt nivå på antall ubesatte stillinger, noe som gjenspeiler at det er stor mangel på arbeidskraft i deler av arbeidsmarkedet. I 2000 var det i gjennomsnitt registrert 3 pst. flere ubesatte stillinger enn i 1999. Mangelen på arbeidskraft er særlig stor innen byggebransjen, helse- og sosialsektoren og i enkelte andre tjenesteytende sektorer.

Figur 15 Beholdning av ledige stillinger ved utgangen av måneden og tilgang av ledige stillinger pr. virkedag. Tremåneders glidende gjennomsnitt. Sesongjusterte tall

Kilde: Aetat Arbeidsdirektoratet.

Figur 16 Konsumpriser. Prosentvis endring fra året før

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Konsumpriser

Prisveksten avtok noe mot slutten av fjoråret. I desember var tolv månedersveksten i konsumprisene 3,0 pst., en nedgang fra 3,2 pst. i november. I gjennomsnitt i 4. kvartal ble prisveksten 3,1 pst., mot en gjennomsnittlig vekst på 3,5 pst. i 3. kvartal. Fra 1999 til 2000 økte konsumprisene i gjennomsnitt med 3,1 pst. Dette er den høyeste prisveksten siden 1991. I Nasjonalbudsjettet ble prisveksten anslått til 3,0 pst.

Bensinprisene og elektrisitetsprisene har bidratt til å trekke opp veksten i konsumprisene fra 1999 til 2000. I gjennomsnitt økte bensinprisene med vel 14 pst. på årsbasis etter sterk vekst i første halvår. I 4. kvartal i fjor avtok bensinprisene, og prisutviklingen har de siste månedene bidratt til å redusere tolv månedersveksten. I gjennomsnitt fra 1999 til 2000 har elektrisitetsprisene økt med vel 5 pst. Elektrisitetsprisene tar seg normalt opp på høsten og i desember økte prisene for fjerde måned på rad. Imidlertid har prisene de siste fire månedene sett under ett økt mindre enn på samme tid i 1999.

Prisene på klær og skotøy og teletjenester har avtatt fra 1999 til 2000. Prisene på klær har vist en fallende tendens siden 1995. I 2000 falt prisene med i vel 4 pst. Ifølge Statistisk sentralbyrå kan de fallende prisene skyldes økt konkurranse innen tekstilbransjen, samt lavere importpriser gjennom senking av tollsatser, fjerning av kvotereguleringer og økt import fra land med lave arbeidskostnader.

Prisene på audiovisuelt utstyr har også avtatt fra 1999 til 2000. Fra november til desember avtok prisene med 3,1 pst., noe som må ses i sammenheng med at avgiften på radio- og fjernsynsmateriell ble fjernet fra 1. desember.

Korrigert for avgifter, elektrisitets- og bensinpriser økte konsumprisindeksen med 2,5 pst. fra 1999 til 2000. Den underliggende veksten tok seg opp i andre halvår i fjor etter at den gjennomsnittlige prisveksten i første halvår var 2,3 pst. Fra desember 1999 til desember 2000 økte den korrigerte konsumprisindeksen med 2,8 pst., opp fra 2,7 pst. i november.

Den norske harmoniserte konsumprisindeksen steg med 2,7 pst. fra desember 1999 til desember 2000, mens oppgangen i november var 3,1 pst. Dermed økte den harmoniserte konsumprisindeksen med 3,0 pst. fra 1999 til 2000. Tall for euroområdet viser en prisvekst på 2,9 pst. i november, mot 2,7 pst. i oktober.